

Z kroniki naukowej

SPRAWOZDANIE Z POSIEDZENIA KOMISJI KOORDYNACYJNEJ INSTYTUTÓW ZIEM ZACHODNICH

Dnia 16 grudnia 1966 r. w lokalu Instytutu Bałtyckiego w Gdańsku odbyło się posiedzenie Komisji Koordynacyjnej Instytutów Ziemi Zachodnich (KKIZZ).

Obecni: dr Bożenna Chmielewska (Ośrodek Badań Naukowych — Koszalin), dr Szymon Datner (Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce — Warszawa), mgr Józef Frieske (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Komitet Koordynacyjny Badań Niemcoznawczych, Rada Naukowa TRZZ — Warszawa), dr Kazimierz Golczewski (Instytut Zachodnio-Pomorski — Szczecin), mgr Andrzej Leśniewski (Zachodnia Agencja Prasowa — Warszawa), doc. Roman Lutman (przewodniczący KKIZZ — Wrocław), mgr E. Manikowski (Ośrodek Badań Naukowych — Koszalin), prof. dr Władysław Markiewicz (Instytut Zachodni — Poznań), mgr Władysław Ogrodziński (Ośrodek Badań Naukowych — Olsztyn), dr Stanisław Potocki (Instytut Bałtycki — Gdańsk), dr Bolesław Reiner (Instytut Śląski — Opole), prof. Michał Sczaniecki (sekretarz KKIZZ), dr Mieczysław Suchocki (Instytut Zachodni — Poznań), mgr J. Szwej (Ośrodek Badań Naukowych — Koszalin).

I. Zagajenie. Posiedzenie zagał przewodniczący doc. Lutman, witając przybyłych po raz pierwszy na zebranie KKIZZ przedstawiciele Ośrodka Badań Naukowych w Koszalinie oraz proponując następujący porządek obrad: 1) Zagajenie, 2) Przyjęcie protokołu i sprawozdania z wykonania postanowień z poprzedniego zebrania, 3) Referat prof. M. Sczanieckiego na temat planów Instytutów Ziemi Zachodnich (IZZ) na r. 1967, 4) Dyskusja nad całością planów, 5) Sprawy organizacyjne i bieżące, 6) Wolne głosy i wnioski, 7) Zamknięcie. Porządek obrad przyjęto bez zmian.

II. Przyjęcie protokołu i sprawozdanie z wykonania postanowień z poprzedniego zebrania. Odnosnie do wykonania postanowień z poprzedniego zebrania prof. Sczaniecki komunikuje, iż zgodnie z otrzymanym zleceniem opracował artykuł na temat działalności IZZ oraz KKIZZ, który ukaże się w najbliższym czasie w „Nauce Polskiej”¹. Natomiast powstały trudności z opublikowaniem przez Ośrodek Badań Naukowych w Olsztynie zleczonego do opracowania drowi Suchockiemu i przygotowanego przez niego sprawozdania pt. *Instytuty Ziemi Zachodnich we wzajemnej współpracy*², obrazującego pracę KKIZZ w l. 1964—1965 przede wszystkim na podstawie wygłoszonych referatów i przeprowadzonych dyskusji w Opolu (6 V 1965 r.) i Olsztynie (5 XI 1965 r.). Nie została również podjęta przez Główną Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce (KBZH) inicjatywa zorganizowania w I półroczu 1966 r. wspólnego z KKIZZ posiedzenia poświęconego problematyce badawczej dziejów okupacji hitlerowskiej w Polsce i zagadnieniu zbrodni hitlerowskich, jak również

¹ Artykuł prof. M. Sczanieckiego ukazał się na łamach „Nauki Polskiej” nr 5/66.

² Opracowanie dra M. Suchockiego opublikowano w 1967 r.

przez Śląski Instytut Naukowy w Katowicach — zorganizowania w tymże półroczu posiedzenia pracowników IZZ poświęconego problematyce badawczej w zakresie ekonomii Ziem Zachodnich, względnie określonego wycinkowi badań ekonomicznych. Po tym sprawozdaniu protokół z poprzedniego posiedzenia przyjęto.

III. Referat prof. M. Szanieckiego na temat planów IZZ na r. 1967. Prof. Szaniecki wskazuje na wstępie, że referat jego nie ma na celu przedstawienia szczegółowych planów badań IZZ, lecz tylko ich ogólną charakterystykę. Plany badań są znane wszystkim Instytutom i dyskusja szczegółowa nad planami może się z pożytkiem odbywać w ramach międzyinstytutowych „posiedzeń branżowych”. Potrzebę organizowania takich zebrań branżowych wykazało najdobitniej posiedzenie KKIZZ w Olsztynie w 1966 r., na którym wygłoszone zostały 4 referaty omawiające 4 wybrane dziedziny badań uprawianych przez Instytuty. Ogólna charakterystyka planów daje okazję do zwrócenia uwagi na profil naukowy poszczególnych Instytutów oraz na ogólną ewolucję rozwoju Instytutów Ziem Zachodnich.

W ciągu ostatnich 7 lat działalności KKIZZ zaobserwować można wyraźną ewolucję IZZ, którą określić trzeba jako pozytywną. Szła ona w następujących kierunkach:

1. Rozszerzenia zakresu badań poszczególnych Instytutów, w szczególności w planie terytorialnym. Określenie specyficznej roli Instytutu Zachodniego (IZ) wśród zrzeszonych IZZ, wyeliminowanie wzajemnych kolizji między planami badawczymi poszczególnych IZZ;

2. Zacieśnienie tematyki badań, w szczególności w zakresie chronologicznym: położenie głównego akcentu na badania nad współczesnością, sięganie badaniami do historii głównie XX, a rzadko XIX w. i wieków dawniejszych;

3. Rozwinięcie daleko posuniętej specjalizacji badań opartej zazwyczaj na szerszych zespołach. Ta specjalizacja badań ekonomicznych, socjologicznych, politycznych itd. dotyczy zarówno badań nad Ziemiami Zachodnimi, jak i badań określanych jako „niemcoznawcze”.

Lektura planów IZZ na 1967 r. dobitnie podkreśla trafność tej obserwacji. W planach tych wszędzie występują zwarte grupy tematyczne, a brak na ogół badań o charakterze „partyzanckim”. Rysem dodatnim jest to, że takie same grupy tematyczne znajdują się na warsztatach wielu, a czasem i wszystkich Instytutów. Otwiera to najlepsze perspektywy dla udoskonalenia dalszej współpracy IZZ na planie „branżowym”.

Najogólniej w badaniach IZZ można wyróżnić trzy kierunki:

- 1) badań nad historią zarówno Ziem Zachodnich, jak i stosunków polsko-niemieckich w XIX i w XX w., głównie zaś okresu 1918—1945,
- 2) badań nad Niemcami współczesnymi i współczesnymi stosunkami polsko-niemieckimi,
- 3) badań nad Ziemiami Zachodnimi po ich wyzwoleniu.

Ad. 1). Wśród prac historycznych nad stosunkami polsko-niemieckimi uwagę zwracają syntetyczne prace podejmowane przez IZ i bardzo liczne prace nad dziejami ludności polskiej inicjowane przez oba Instytuty śląskie oraz przez Ośrodek Badań Naukowych (OBN) w Olsztynie. Ważną pozycję zajmują badania nad dziejami okupacji hitlerowskiej i rządami hitlerowskimi na ZZ. Figurują one w planach wszystkich instytutów i tym bardziej aktualną staje się współpraca na tym polu Instytutów z KBZH. Ciekawą również jest inicjatywa niektórych Instytutów (Instytut Zachodnio-Pomorski, Instytut Bałtycki) badań nad ewakuacją i ucieczką Niemców z ziem polskich po II wojnie światowej. Brak prac syntetycznych o dziejach okupacji (jedynie rejestr obozów figuruje w planie wydawniczym

ZAP). Badania te są prowadzone w ramach regionalnych. IZ rozbudował badania dziejów okupacji w Wielkopolsce i Poznaniu. Zachodzi obawa, że badania nad dziejami okupacji hitlerowskiej w innych województwach, nie objętych siecią IZZ, nie są tak wysoce rozwinięte.

Ad. 2) Badania nad Niemcami współczesnymi i stosunkami polsko-niemieckimi, dotąd uprawiane głównie przez IZ i Śląski Instytut Naukowy (ŚIIN) w Katowicach, są prowadzone aktualnie przez wszystkie Instytuty. Podnieść trzeba rozwój badań w tym zakresie w Instytucie Śląskim w Opolu. Ciekawie przedstawia się rozwój badań problematyki niemieckiej w szerszym aspekcie stosunków Wschód-Zachód, resp. w aspekcie integracji zachodnioeuropejskiej. Specjalny charakter mają badania Instytutu Bałtyckiego (IB) nastawione na skandynawistykę, a także zwalczanie penetracji rewizjonizmu zachodniemieckiego w krajach skandynawskich.

Ad. 3) Prace nad współczesnym rozwojem Ziem Zachodnich są najszerzej rozbudowane we wszystkich prawie Instytutach. Dominują wśród nich badania ekonomiczne. Szerzej zakreślony jest plan badań nad współczesną kulturą ZZ w Instytucie Śląskim w Opolu. Również poczesne miejsce zajmują badania socjologiczne. Prowadzone są w planie regionalnym. IZ prowadzi badania socjologiczne obecnie już nie tyle nad ZZ, co nad Niemcami i integracją zachodnioeuropejską. Instytuty do 1966 r. przeprowadziły badania i ogłosiły szereg prac syntetycznych o ZZ w związku z rocznicami XX-lecia Ziem Zachodnich i 1000-lecia Państwa Polskiego. Obecnie dominują prace specjalistyczne i materiałowe. Ciekawa jest inicjatywa Instytutu Zachodnio-Pomorskiego (IZ-P) prowadzenia badań zespołowych bieżących na temat dziejów Szczecina do 1975 i dziejów Pomorza Zachodniego do 1980 r. Inicjatywa ta zasługuje na szczególną uwagę jako ciekawy program metodycznych badań nad historią współczesną.

Na ostatnich posiedzeniach KKIZZ prowadzono dyskusję na temat ogólnego profilu IZZ i nad elementami, które łączą ich pracę. Zwrócono uwagę na to, że zajmują one szczególne miejsce w organizacji nauki polskiej jako instytuty naukowe organizacyjnie powiązane z zapleczem społecznym towarzystw naukowych. Są placówkami uprawiającymi badania naukowe i opierają się na własnej kadrze naukowej oraz na własnym warsztacie naukowym; uprawiają badania „wielobranżowe” i z tej racji mają możliwość rozwijania badań kompleksowych. W tym zakresie mogą służyć modele dla ewentualnych przyszłych podobnych instytutów także na terenach nie należących do tzw. Ziem Zachodnich. Instytuty ZZ łączy ze sobą jeszcze i drugi rys istotny. Działają one na terenie ZZ i stąd ich wielka rola polityczna i powiązanie ich pracy z problemem polsko-niemieckim. Dlatego też słusznie w Instytutach badania określane jako „niemcoznawcze” odgrywają bardzo wielką rolę.

Plany badawcze IZZ na r. 1967 wykazują, jak podniesiono, daleko idącą zbieżność tematyczną. Dlatego też należy w dalszej pracy KKIZZ położyć główny nacisk na zacieśnianie współpracy IZZ w ramach zespołów tematycznych i dołożyć wszelkich starań, by podobnie jak w dziedzinie socjologii, rozwinęła się współpraca międzyinstytutowa na polu innych dyscyplin. Zebrania doroczne KKIZZ winny zajmować się ogólnym omówieniem najważniejszych problemów działalności IZZ, a główny akcent winien być przeniesiony na współpracę „branżową” w ciągu całego roku.

Można wyrazić przekonanie, że KKIZZ w ciągu 7-letniej działalności wykazała się pewnymi efektami pracy. Od początku zdawaliśmy sobie sprawę z tego, że jej możliwości są ograniczone i nigdy nie stawialiśmy przed KKIZZ zbyt szerokiego programu. Na pewno KKIZZ przyczyniła się niemało do zacieśnienia współpracy między Instytutami zarówno organizacyjnej, jak przede wszystkim naukowej. Jeżeli dziś Instytuty czują się bardziej niż przed 7 laty między sobą związane, to nie można jednak zbyt wielkich zasług na tym polu przypisać dzia-

łałości inspiracyjnej samej KKIZZ. Najważniejsze jest to, że KKIZZ stworzyła podstawę dla nawiązania kontaktów między poszczególnymi Instytutami i że doszło do wykształcenia się dość jednolitego profilu wszystkich Instytutów jako wynik wzajemnej inspiracji.

IV. Dyskusja nad całością planów. W dyskusji nad meritem zagadnień poruszonych w referacie prof. Szanieckiego pierwszy głos zabiera

Dr S. Datner podkreślając, że Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce chciałaby utrzymywać ścisły kontakt z KKIZZ, zwłaszcza że istnieją punkty stykowe w prowadzonych przez obie instytucje badaniach. Ostatnio utworzony został przy GKBZH zespół, który ma podjąć badania nad zbrodniami popełnionymi przez hitlerowców na Ziemiach Zachodnich. Zbrodnie popełniane na tych terenach miały specyficzny charakter. Poza tym wyłania się jeszcze inne zagadnienie: Główna Komisja zajmuje się w zasadzie zbrodniami popełnionymi przez hitlerowców poczynając od 1 września 1939 r., a tymczasem na Ziemiach Zachodnich dokonywano przestępstw już wcześniej. Ważne też jest uzyskanie szczegółowego obrazu zbrodni popełnianych w pierwszych dniach wojny, zwłaszcza na terenie woj. poznańskiego, gdańskiego i katowickiego. O ile na terenie ziem centralnej Polski zbrodnicze akcje miały charakter bardziej „żywiłowy”, to tu próbowano opierać je na pozorach prawnych. Należałoby zintensyfikować badania w zakresie tej tematyki i rozszerzyć je na wszystkie Instytuty, tymczasem tematyce tej poświęca się coraz mniej uwagi. Należałoby też wypracować odpowiednie formy współpracy pomiędzy GKBZH a KKIZZ, zapoczątkowaniem zaś tej współpracy mogłoby być urządzenie sesji, przy czym Główna Komisja zajęłaby się stroną organizacyjną i przygotowaniem koreferatu, a główny referat mógłby opracować Instytut Zachodni.

Mgr A. Leśniewski komunikuje, iż przedstawiciel ZAP po raz ostatni bierze udział w posiedzeniu KKIZZ, gdyż od 1 stycznia 1967 r. powstaje nowa instytucja pod nazwą Interpress. W związku z tym mgr Leśniewski składa gorące podziękowanie Instytutowi ZZ za ich bliską współpracę z ZAP, a zwłaszcza za to, że umożliwiły one dostarczanie czytelnikowi zagranicznemu w językach obcych prac naukowców polskich.

Po przedstawieniu schematu organizacyjnego nowej instytucji mgr Leśniewski zgłosił formalny akces Interpressu do KKIZZ.

Mgr J. Frieske informuje o pracach badawczych i propagandowych prowadzonych przez trzy instytucje: Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Komitet Koordynacyjny Badań Niemcoznawczych i Radę Naukową TRZZ. Wskazuje on, iż w PISM istnieją trzy zakłady, a mianowicie Zakład Zagadnień Niemieckich, Zakład Badania Stosunków Wschód—Zachód oraz Zakład Polityki i Prawa Międzynarodowego, które trzeba traktować razem ze względu na opracowywaną przez nie tematykę, będącą równocześnie przedmiotem badań Instytutów zrzeszonych w KKIZZ. W ramach tej tematyki można z kolei wyróżnić trzy kręgi zagadnień: 1) remilitaryzację NRF; 2) politykę wschodnią NRF i 3) stosunek Polska — Niemcy. Następnie mgr Frieske wymienia szereg publikacji, które PISM przygotowuje na r. 1967 poświęconych poszczególnym problemom ze wspomnianych kręgów tematycznych, przy czym jako ogólną tendencję wskazuje stopniowe odchodzenie od wąskiego traktowania problemu niemieckiego.

Przechodząc do omówienia prac Komitetu Koordynacyjnego Badań Niemcoznawczych (KKBN) mgr Frieske zwraca uwagę na zaznaczający się pewien spadek aktywności tej placówki. Nie zebrano planów badawczych, jak również nie zorganizowano sesji dla przedyskutowania „białych plam” w dziedzinie badań niemcoznawczych i w ogóle ich obecnego stanu w Polsce. Zebrano wprawdzie materiał dla wyznaczenia tematów szczególnie aktualnych, ale nie wyciągnięto z niego od-

powiednich wniosków. Ma to nastąpić do końca stycznia 1967 r. Nie prowadzono też informacji w zakresie planów perspektywicznych i zamierzeń badawczych, a także nie ukazał się biuletyn informacyjny, który ma być wydawany w 1967 r. jako kwartalnik. Ukazał się t. I wydawnictwa KKBN pt. *Studia o Niemczech współczesnych*, a t. II wydany zostanie w r. 1967³. Wydawnictwo to przybierze charakter rocznika problemowego i będą w nim ogłaszane m. in. materiały z sesji urządzanych przez KKBN.

Ogólnie rzecz biorąc, zaznacza się potrzeba bardziej precyzyjnego podziału pracy między Instytutami regionalnymi, Instytutem Zachodnim, PISM i ośrodkami uniwersyteckimi. Należałoby też dążyć do odpowiedniego ukierunkowania badań niemcoznawczych prowadzonych w Instytutach regionalnych. Rada Naukowa TRZZ planuje w 1967 r. m. in. zorganizowanie sesji, która by się zajęła problematyką socjologiczno-ekonomiczną młodego pokolenia na ZZ. Rada Naukowa chciałaby popularyzować pewne zagadnienia i w tym zakresie utrzymywać również jak najściślejszy kontakt z Instytutami ZZ.

Dr K. Golczewski wypowiada się za rozwinięciem współpracy z Główną Komisją Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, przy czym uważa również, iż należy wyjść w badaniach tych poza 1 września 1939 r. oraz zwrócić należytą uwagę na zbrodnie popełnione na robotnikach przymusowych. Mówca omawia tematykę zapowiedzianą na dzień 16 stycznia 1967 r. międzyokręgowej sesji w Szczecinie, poświęconej w dużej mierze wspomnianemu problemowi. Przychyla się również do zdania, iż istnieje konieczność podziału tematyki niemcoznawczej pomiędzy Instytuty przy równoczesnym utrzymywaniu przez nie ścisłych kontaktów między sobą w zakresie tej problematyki badawczej oraz — co nie jest rzeczą łatwą — przygotowania dla jej opracowywania odpowiedniej kadry przez ewentualną wymianę stażystów. Dla organizacyjnego omówienia tych spraw można by urządzić, zebranie KKBN w Szczecinie. Instytut Zachodnio-Pomorski chciałby też przystąpić do druku referatów na temat rewizjonizmu zachodnoniemieckiego.

Współpraca z uczonymi NRD rozwija się na terenie Subkomisji Pomorza, której posiedzenie odbędzie się w dn. 9—10 stycznia 1967 r. i w ramach której działają trzy sekcje: średniowieczna, nowożytna i współczesna. Dr Golczewski nadmienia też, iż nie ma odpowiednio opracowanego rozdzielnika, który wskazywałby, gdzie poszczególne Instytuty powinny wysłać swe wydawnictwa, byłoby więc dobrze, gdyby KKIZZ zajęła się tą sprawą. Odnośnie do podniesionej wysoko w referacie prof. Szczanieckiego inicjatywy IZ-P prowadzenia badań bieżących na temat dziejów Szczecina do 1975 r. i dziejów Pomorza Zachodniego do r. 1980, mówca wyjaśnia, iż jest to eksperyment spowodowany w dużej mierze koniecznością wyjścia poza prace o bardzo wąskiej tematyce, od których IZ-P zaczynał swą działalność badawczą, na teren ogólnokrajowy. Takim problemem ogólnokrajowym jest zagadnienie rozwoju portu w Szczecinie. Toteż IZ-P przystąpił do opracowywania dziejów Szczecina w szerokiej, wskazanej powyżej perspektywie. Ta tematyka szersza powinna też stać się podstawą współpracy pomiędzy Instytutami. Takie postawienie sprawy nie powinno stać na przeszkodzie powstawaniu opracowań regionalnych, byleby one nie koncentrowały się na przygotowywaniu monografii mikroregionów. Wracając do sprawy współpracy między Instytutami, dr Golczewski uważa, iż KKIZZ powinna odbywać zebrania ogólne raz do roku. Poza tym powinny rozwijać współpracę między Instytutami w poszczególnych dziedzinach badań odpowiednie grupy koordynacyjne, a więc socjologiczna — w Poznaniu, skandynawistyczna — w Gdańsku, morska — w Szczecinie, niemcoznawcza — w Warszawie (KKBN) itd. Grupy te powinny przygotowywać wspólne sesje.

³ Tom ten ukazał się we wrześniu 1967 r.

Prof. dr W. Markiewicz wskazuje, iż o charakterze instytutu regionalnego decyduje nie tyle teren, na którym on działa, ile sposób podchodzenia do opracowywanych tematów, przy czym każdy z instytutów może tu mieć swoje ambicje sięgające poza granice regionalne. Jeżeli chodzi o nakierunkowanie współpracy pomiędzy Instytutami, to powinna się ona rozwijać w trzech płaszczyznach: 1) w ramach dotychczasowych spotkań ogólnych, 2) w ramach spotkań branżowych, które zapoczątkowane zostały przez socjologów i które powinny objąć wszystkie ważniejsze dziedziny badawcze uprawiane przez Instytuty, nabierając z czasem charakteru urzędzeń zinstytucjonalizowanych, oraz 3) w ramach stosunków bilateralnych, a to wtedy, kiedy przygotowanie jakiegoś problemu badawczego czy organizacyjnego nie wymaga udziału wszystkich Instytutów. Współpraca pomiędzy Instytutami mogłaby też rozwijać się na płaszczyźnie autorskiej i wydawniczej, co powinno doprowadzić do powstania dzieł zbiorowych w różnych dziedzinach badań.

Jeżeli chodzi o wymianę stażystów między Instytutami, to istnieją tu trudności organizacyjne, gdyż nie ma w tym zakresie odpowiednich przepisów. Można by natomiast zapraszać zainteresowane osoby z poszczególnych placówek na posiedzenia wewnętrzne Instytutów czy zakładów względnie pracowni nadając tego rodzaju zebraniom charakter seminariów.

Mgr W. Ogrodziński stwierdza, że działalność KKIZZ okazała się jak najbardziej potrzebna. Zgodnie z wychodzącymi z KKIZZ inspiracjami starał się Ośrodek BN w Olsztynie organizować współpracę z Instytutem Bałtyckim, przy czym projektowano wspólne wydanie informatora o prowadzonych badaniach nad Ziemiami Zachodnimi. W zakresie tych badań mówca wypowiada się również przeciwko opracowywaniu tzw. mikromonografii. Powstają poza tym trudności dla regionalnych placówek badawczych w zakresie badań niemoconawczych. Największą trudność dla Instytutów regionalnych stanowi brak w tej dziedzinie warsztatów badawczo-naukowych, w szczególności powstaje sprawa zaopatrzenia ich w odpowiednie materiały, co może nastąpić tylko przez sprzężenie czynników centralnych z regionalnymi, tak jak to się zarysowuje, jeżeli chodzi o badania nad zbrodniami hitlerowskimi. Niezwykle ważną sprawą dla regionalnych ośrodków badawczych jest bliższe określenie ich statusu, gdyż ich rozwój powoduje rozsądanie tych ram, w których one obecnie działają. Status towarzystwa naukowego stanowi tylko namiastkę i nie pozwala na rozwiązywanie wielu spraw, zwłaszcza kadrowych. Należy więc zastanowić się nad tymi zagadnieniami organizacyjnymi i informować o ich istnieniu władze, tak jak to się m.in. stało — z pozytywnym skutkiem — po zebraniu KKIZZ w Olsztynie.

Dr S. Potocki informuje, że Instytut Bałtycki główny nacisk w swojej pracy kładzie obecnie na badania skandynawskie. W sierpniu 1966 r. zebrała się Komisja Badań Skandynawistycznych. Przeprowadzono ankietyzację ośrodków zajmujących się problematyką skandynawską, a odbycie zebrania roboczego przewiduje się w kwietniu 1967 r. Przystąpiono też do tworzenia odpowiedniej biblioteki specjalistycznej z zakresu tej tematyki oraz ośrodka informacyjnego. Zwrócono się również do Instytutów o poinformowanie, jakimi materiałami w tej dziedzinie dysponują. Celem prowadzonych badań jest zacieśnienie współpracy kulturalnej i gospodarczej z krajami skandynawskimi oraz przeciwstawienie się na tym terenie penetracji zachodniemieckiego rewizjonizmu. Aspekt ten dotychczas nie był poruszany, a wiąże się on z problematyką niemiecką. Samą problematyką niemiecką zajmuje się Instytut Bałtycki w zakresie węższym niż skandynawską, gdyż niemiecką zajmują się w Gdańsku i inne ośrodki badawcze. Toteż dr Potocki zwraca się do przedstawicieli IZZ o współpracę przede wszystkim w zakresie problematyki Morza Bałtyckiego i Skandynawii.

Dr Reiner zaznacza, że jakkolwiek wachlarz poruszonych w dyskusji za-

gadnień był bardzo szeroki, to skoncentruje się przede wszystkim na sprawach opolskich. Instytut Śląski bada m. in. zainteresowanie, z jakimi Opolszczyzna spotyka się w Niemczech. Ostatnio nastąpiło przejściowe osłabienie badań socjologicznych, natomiast duży nacisk położono na opracowywanie 5 monografii powiatowych, szczególnie monografii pow. opolskiego. Monografie te pomyślane są jako zbiory szkiców i materiałów. Przedstawiony przez Instytut Śląski plan badawczy na 1967 r. stanowi odcinek przygotowanego planu pięcioletniego.

Dr B. Chmielewska charakteryzując warunki pracy Ośrodka Badań Naukowych w Koszalinie informuje, iż działa on przy tamtejszym Towarzystwie Społeczno-Kulturalnym. Poza tym jest on jednak pozbawiony silniejszego oparcia, gdyż w Koszalinie nie ma szkoły wyższej. W tych warunkach Ośrodek opiera się przede wszystkim na współpracy z Instytutem Zachodnim, a poza tym dąży do wykształcenia sobie odpowiednich kadr pracowników naukowych. W Ośrodku czynna jest: Pracownia Socjologiczna, która zajmuje się obecnie problemem życia rybaków, a także problemami młodzieży koszalińskiej, oraz Pracownia Historyczna, która podjęła badania zbrodni hitlerowskich.

Prof. M. Sczaniecki zwraca uwagę, iż pomoc ze strony KIKIZZ ośrodkom regionalnym nie jest łatwa i że byłoby dla nich rzeczą najbardziej pomyślną, gdyby objęte zostały w szerokiej mierze mecenatem PAN.

Na tym dyskusję zakończono. W wyniku podsumowania, dokonanego przez przewodniczącego, doc R. Lutmana, podjęto następujące uchwały:

1. Apeluje się do wszystkich zrzeszonych Instytutów, zgodnie z dawnymi postanowieniami, o wzajemne wymienianie planów badań naukowych oraz sprawozdań z działalności rocznej,
2. To samo odnośnie do wzajemnej wymiany wydawnictw,
3. To samo odnośnie do wzajemnego zapraszania się na organizowane sesje,
4. Wobec trudności zorganizowania wzajemnych staży naukowych proponuje się również zapraszanie zainteresowanych Instytutów na ewentualne posiedzenia wewnętrzne Instytutów wzgl. poszczególnych zakładów czy pracowni — tam w szczególności, gdzie przewiduje się dyskusowanie zagadnień szczególnie interesujących poszczególne Instytuty, a więc przede wszystkim zagadnień „stykowych”,
5. Przewiduje się zorganizowanie ściślejszej dalszej współpracy między Instytutami w ramach zespołów „branżowych”. I tak:
 - a) zaleca się kontynuowanie współpracy branżowej Instytutów na polu socjologii. Rolę organizatora i koordynatora będzie tu sprawował nadal Instytut Zachodni;
 - b) zaleca się zorganizowanie współpracy Instytutów na polu problematyki morskiej. Rolę organizacyjną podejmuje Instytut Zachodnio-Pomorski;
 - c) zaleca się zorganizowanie współpracy Instytutów na polu badań nad współczesną kulturą Ziemi Zachodnich. Rolę organizacyjną podejmuje Instytut Śląski w Opolu;
 - d) zaleca się zorganizowanie współpracy Instytutów na polu badań nad dziejami rządów hitlerowskich na Ziemiach Zachodnich i okupacji hitlerowskiej. Rolę organizacyjną podejmuje tu Instytut Zachodni w ścisłej współpracy z Komisją Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce;
 - e) zaleca się kontynuowanie przez Instytut Bałtycki badań powiązanych ze skandynawistyką i zaleca Instytutowi Bałtyckiemu organizowanie na tym polu współpracy z innymi zrzeszonymi Instytutami;
 - f) zaleca się wszystkim zrzeszonym Instytutom, w szczególności zaś Komisji Koordynacyjnej IZZ, podejmowanie inicjatyw dla organizowania dalszej branżowej współpracy międzyinstytutowej, zwłaszcza na polu poszczególnych zagadnień ekonomicznych.

- g) zaleca się zacieśnianie dalszej współpracy KKIZZ i poszczególnych Instytutów z Polskim Instytutem Spraw Międzynarodowych.
6. Przyjmuje się w poczet Instytutów zrzeszonych Ośrodek Badań Naukowych w Koszalinie.
 7. Zaleca się zaproszenie na przyszłe posiedzenie KKIZZ Towarzystwa Naukowego w Zielonej Górze z perspektywą dokooptowania go jako członka KKIZZ.
 8. W związku z rozwiązaniem ZAP zaleca się KKIZZ kontynuowanie współpracy z organizującą się agencją Interpress.
 9. KKIZZ, po przedyskutowaniu planów badawczych zrzeszonych Instytutów, zainteresowała się szczególnie perspektywami rozwojowymi Instytutów i ośrodków później zorganizowanych w szczególności Instytutu Zachodnio-Pomorskiego, Ośrodka BN w Olsztynie i Instytutu Bałtyckiego. KKIZZ zwróciła uwagę na wielką dynamikę rozwoju tych ośrodków i poważne ich osiągnięcia.
 10. KKIZZ prosi Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich o powielenie materiałów z sesji KKIZZ, odbytej w 1965 r. w Olsztynie. KKIZZ prosi Dyрекcję IZ o zamieszczenie na łamach „Przeglądu Zachodniego” możliwie obszernego sprawozdania z aktualnego posiedzenia i o udostępnienie Instytutom zainteresowanym oraz władzom dostatecznej ilości odbitek tego sprawozdania.
- V. Sprawy organizacyjne i bieżące. Wobec zgłoszenia przez prof. dra M. Szczanieckiego rezygnacji ze stanowiska sekretarza KKIZZ, funkcję tę powierzono prof. dr W. Markiewiczowi, dyrektorowi IZ.

Z kolei KKIZZ wyraża, na wniosek prof. Markiewicza, podziękowanie prof. Szczanieckiemu za ofiarną pracę, a na wniosek dra Potockiego życzenie, aby prof. Szczaniecki pozostał nadal członkiem KKIZZ.

VI i VII. Wolne głosy i wnioski oraz zamknięcie. Ponieważ w punktach tych nikt głosu nie zabierał, przewodniczący zamknął posiedzenie.